

SZERKESZTŐI IRATA

Belmagyar-utca 47-dik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ „ELLENZÉK” ELŐFIZETÉSI DÍJA:

Egész évre 16 frt. vagy 32 korona. Negyed évre 4 frt. vagy 8 korona. Félévre 8 frt. „ 16 korona. 1 óra 1 frt 50 kr. vagy 3 korona.

Egyes szám ára 5 kr. vagy 10 fillér.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat. Kéziratok nem adnak vissza.

ELLENZÉK.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

KIADÓ-HIVATAL:

Kolozsvárt, Belkőzp-utca 33. szám.

HIRDETÉSI DÍJAK:

Egy centiméternyi tér ára 4 kr. Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek. Reklam sora: 1 frt. Bélyegilleték minden hirdetés után 30 kr.

Nyiltéri cikkek:

garmand sora után 20 kr. fizetendő.

Visszapillantás.

I.

Becsés lapjából azt olvastam, hogy a memorandumok sajgóper e hó 23-ról valószínűleg el lesz halasztva egy s más ok miatt, melyeket itt nem ismétel. Reám nézve is előnyös ez az elhalasztás, mert időm maradt egyet mást elmondani e lapok olvasóinak, a melyekre a per izgalmai között senki sem figyelt volna, de a melyeket most nyugodtan olvashatnak.

Az oláhországi senatusban és képviselőházban ellenünk elhangzott dörge-delmekre és a mellettünk tartott higadt beszédekre akarok rövid visszapillantást vetni. Még ma is türelmemmel olvasgattam azokat a beszédeket, de már végére juték ma és így osztályozhatom a senatusi és képviselőházi szónokokat.

Az aprólékos árnyalatokat nem említve, három csoportba oszthatom az erdélyi oláh testvérek mellett és ellenállást foglalt szónokokat. A vezérek ezek: 1. Sturdza az ambíciós moldovai boér, mint a vörösek vezére. 2. Korp a junimisták vezére és Lahovary a boér vagy kormánypart vezére és miniszterelnöke.

Mit akarnak a vörösek? A világ minden kincseért sem akarják ők Erdélyt a Tiszáig tőlünk elhódítani. — Sturdza és a többi szónokok, s ezek között Panu és a mintet szívóbi gyűlölt Urechia a Liga mostani elnöke, erősen hangsúlyozták, hogy ők fegyveres támadásról nem ábrándoznak. hogy ők igen jól ismerik Oláhország földrajzi fekvését; tudják, hogy olyan nagyhatalmak torkában a milyenek az Orosz birodalom és az Osztrák-magyar-monarchia, örült gondolat volna a hódításra gondolni Oláhországnak. Ezt eddig is tudta ott minden okos ember, most csak a tünik fel, hogy ha tudják, miért hangsúlyozzák annyira? Hát annak az a magyarázata, hogy értékre adják a világnak, hogy az oláh hadsereg is számítani kell európai háboru esetében, hogy ők sokat segíthetnek akkor akár a hármas szövetségnek, akár az orosz-francia koalíciónak.

Önmagukra nem támadnak meg soha senkit, de mint a közelebbi orosz-török háboruban is megmutatták, a

szövetségesnek nagy előnyére lehetnek. Az oroszral való szövetség csufol megégette őket. Akkor éppen a vörösek voltak a hatalomban, Bratiano ott állott a hid mellett, midőn az oláh hadsereg a pleynai sánczokból tönkre tett orosz sereg rontásainak segítségére ment és sok vérontás után a sánczokat bevenni segített. Megkapták azért a jutalmat. Az atyuska muszka elvette Besszarabiát és Dobrudzsát is csak Andrássy grófnak köszönhetik. Tudják és restellik ezt a vörösek s a muszkához nem szívesen csatlakoznának.

De hát mi bajok Erdéllyel?

Jól tudják, hogy a panromanizmus Erdélyben támadott fel és erősödött meg, sőt erdélyi oláhok támasztották fel Moldova-Oláhországban is panromanizmust. Nem érznek még ma is elég erkölcsi és fizikai erőt és bátorságot arra, hogy ha az erdélyrészi oláhok elmagyarosodának, ott a muszka torkában sokáig élhetnének. A vörösek bevallott politikája az, hogy erősíteni kell a romanizmust az országon kívül mindenütt, de kiváltképpen Erdélyben, mert erős vára ez az Erdély a romanizmusnak.

S.

Politikai hírek.

Magyar miniszterek Bécsben. Bécsből táviratozzák lapunknak, hogy Wekerle Sándor dr. miniszterelnök tegnap délelőtt meglátogatta Kautz Gyula bankormányzót, azután hosszabb ideig értekezett Windischgrätz herceggel osztrák miniszterelnökkel, majd meglátogatta Kriehammer közös hadügyminisztert. Delután tanácskozásként voltak az osztrák pénzügyminiszteriumban a két állam pénzügyminiszterei közt. E tanácskozáson részt vettek az osztrák-magyar bank vezetésének képviselői is. — Csáky Albin gr. közoktatásügyi minisztert a király délelőtt hosszabb magánkhalgatáson fogta. A miniszter állítólag folyó ügyekről tett előterjesztést, de mi azt hisszük, hogy a reverzálók dolgában járt a császári Burgban, melyek napról-napra mind kellemetlenebbé kezdenek válni a kormány s az egész egyházpolitikai reformra nézve.

Kongrua. A mindkét szertartásu kat. alsó papság anyagi helyzetének javítása céljából alakított országos „kongrua” bizottság

f. hó 20-án a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumban tanácskozmányt tart. A bizottság tagjainak névsora a következő: elnök: dr. Samassa József egri érsek; előadó: Boncz Ferenc; jegyző: dr. báró Jesszenszky Béla. Bizottági tagok: dr. Schlauch Lőrincz bibornok püspök, báró Hornig Károly, Schop-per György és Pávil Mihály püspökök, Andrássy Tivadar gróf, Apponyi Albert gróf, Bossányi László, Fenyvessy Ferenc, Gajzágó Salamon, Horánszky Nándor, Károlyi Sándor gróf, Mohay Sándor, Németh Péter, Neppel Ferenc, Pallavicini Ede érgróf, Rudnyánszky József báró, Spett Vincze, Szapáry Géza gróf, Széchenyi Aladár gróf, Timon Ákos dr., Anger Alajos, Zichy Nándor gróf. A miniszteriumok képviselőiben: belügy: Jósika Samu báró, igazságügy: László Zsigmond dr. és Varrik Béla dr., pénzügy: Angyal József, Tonhazy Gyula; vallás és közoktatásügy: Szalay Imre, Tost Gyula és Ivánkovits János.

A közigazgatási bíráskodás.

Budapest, jan. 9.

A közigazgatási bíráskodási törvényjavaslat tárgyalására kiküldött képviselőházi bizottság, Per czel Dező elnökele alatt tartott mai ülésében megkezdte a törvényjavaslatnak általánosságban való tárgyalását.

Latkóczy Imre előadó, amár a javaslat több elvi fontosságu rendelkezéseivel szemben némi aggályt táplál, elfogadja általánosságban a javaslatot, nemcsak a közszabadság érdekében fogva, hanem azért is, mert közigazgatásunk rég ésszel és érzett hiányát pótolja s annak jogrendszerbe rendet és biztonságot hoz. Azt a reményt fejezi ki, hogy e javaslattal szemben háttérbe fognak szorulni a párttekinetek a kizárólag a tudomány s a gyakorlati élet szempontjai lesznek irányadók.

Előadója ezután, hogy a közigazgatási rendszerünkben már is vannak különböző ügybíráóságok, csakhogy ezek abban a közös hibában szenvednek, hogy felső fokban oda kerültek, a hol lehet jó akaratot és szakértelmet látni, de a hol hiányzik az állandóság s a hol nem tételkezik fel a pártszempontokat.

Elkerülhetlen volt a közigazgatás körén belül is a jogigényeket független bíróság oltalma alá helyezni. E szempontból megfelel céljának a javaslat; kérdés azonban, nem lehetne-e az illetékességi kört tagítani s az eljárást egyszerűíteni.

Fejtezgetvén szóló a közigazgatási bíráskodás különböző rendszereit, észszerűbbnek tartja azt, mely a közigazgatási hatóságok eljárása által okozott sérelmek utólagos orvoslására van fektetve. Az által, hogy a javaslat minden törvényhatóság számára egy-egy fórum felállítását javasolja, megfelel a tudomány igényeinek.

Szólo őszinte elismerését fejezi ki a felső közigazgatási bíróság sikerült szervezete fölött. Az ide vonatkozó rendelkezések a bíróságnak nemcsak szükségességét, de egyéni és politikai függetlenségét is biztosítják. Az első fokú bíróság szervezetére nézve azonban némi aggályt táplál.

A javaslat bevonja az állami közérdeket s az önkormányzat hivatott elemeit, tehát észszerűségi alapokon épült. Szólonak első sorban a tagok nagy száma ellen van aggálya; indokolt lenne a tagok nagy számát is leszállítani s a határozatképességet hármas számhoz kötni.

Szólo a laikus elemen kívül óhajtaná a kvalifikált bírói elem bevonását, de ezt pénzügyi nehézségek folytán nem hozhatja javaslatba. Ezt a célt azonban nézete szerint szerényebb eszközökkel is meg lehetne legalább közelíteni.

Az alispán nagy elfoglaltsága s az adminisztrációban való szerepe folytán nem vehet állandóan részt a bíróságban s még kevésbé tartja szóló e funkcióra alkalmasnak a tisztviselőket, már a bírói s ügyési funkciók közti ellentétből fogva is. A fennforgó körülmények közt legegyszerűbb lenne a bíróságot akként állítani össze, hogy elnök lenne a főispán, tagjai pedig minden törvényhatóságban egy, a jogi s közigazgatási szakban egyaránt képzett, az első fokú bírákkal egyenrangú közigazgatási bíró, a ki egyuttal előadónként is szerepelne; továbbá a törvényhatósági közigazgatási bizottsági választott tagok egyike.

A mi a hatáskört illeti, ez attól függ, mennyire kívánjuk a kormány diskreczióját jogát korlátozni. Szólo az adminisztráció lehetőleg tág körét óhajtja a bírói kontroll alá helyezni, a mi igen sok esetben magára a kormányra nézve kedvező és előnyös. De más tekintet alá esnek a kormányzati kérdések.

Itt kettős garancia létezik: a korona s a közbizalom által a miniszteri székbe emelt egyén, a közvélemény s a szabad sajtó éber ellenőrzése. A tárgyi hatáskör összeállításánál a kellő elővigyázat, szóló nézete szerint bizonyos mértékben tul lett hajtva. A gyakorlatra, a szokásokra alapított jogok nem

részesülnek jogvédelemben. — Ha lehetett a sajtó szabadságát bírói védelemre méltatni, részesítendő ebben az egyén másnemű jogai is. E javaslat csak a jogszérelmeket karolja fel; pedig elvitáztatatlan az, hogy az érdeksérelmek sok esetben ezeknél is fontosabbak.

Felveti szóló, nem lehetne-e p. az iparügyi engedélyeket a felső közigazgatási bíróság kompetenciájára alá helyezni. A közig. bíró érdemben döntő hatalommal lévén felruházandó, e rendszer mellett elkérthetetlen a jogkörhöz tartozó ügyek taxatív felsorolása. Jelentékeny körűt, az igazgatásnak öleli fel a hatáskör, de vajon nem lenne-e észszerű a gyámi s gondnoksági ügyeket s a fegyelmi ügyeket azon eseteket, melyeknél a hivatalvesztés forog fenn: a felső közigazgatási bíróság hatásköréhez utalni.

Az eljárási részt illetőleg nagyon becsüli, hogy a javaslatban kiváló gond lett fordítva az ide vonatkozó szabályok kidolgozására, s bár egyes rendelkezések tekintetében egyszerűsíthető lenne is az az eljárás, el kell ismernie azt, hogy az teljesen modern alapokon nyugszik. Ezek után kéri a javaslatnak általánosságban való elfogadását.

Elnök tudomására hozza a bizottságnak, hogy Morzsányi Károly akadályozva lévén a megjelenésében, ezt levélben bejelentette.

Valuta reform.

Wekerle miniszterelnök Bécsbe utazott a valuta tanácskozásként folytatására.

A két pénzügyminiszternek a valuta-rendezés befejezését célzó akciói dolgában létrejött meg egyezése alapján késedelem nélkül keresztülvendő pénzügyi műveletek első sorban az osztrák részről még hátralevő aranybeszerzésére vonatkoznak.

Ez az aranyszükséglet, melyet az osztrák pénzügyminiszter 100 millió forint összegben 4 százalekos osztrák aranyjárdék kibocsátásával csupán, külföldön szándékozik fedezni, egyik vezérőli pontja lesz a Piener pénzügyminiszter és a Rothschild-csoport vezértagjai közt legközelebb tartandó tanácskozáskor.

Bécsből jelentik táviratilag: A nemzetközi pénzügyi kedvező helyzet és a monarchia mindkét állama járadékozimleteinek magasabb becslése megkönnyíti, hogy az osztrák pénzügyminiszter a valuta-rendezés érdekében az osztrák sőtanyajegyek tervezett átváltoztatását konszolidált osztrák államadssági címletekre legalább részben, legközelebb keresztülvigye.

Az államjegyek egyrésztének bevonására való arany átszolgáltatás a bank részére ideig-

— Eszter nem gondolt arra, hogy e kisss erőlyen kérdést rosz neven vegye.

— Oh, nem sokat — dadogta a leány. esak beszélt hozzá, és nem tettett a modora, azt gondoltam, hogy durva. De én azt gondolom, hogy nem szándékozott az lenni tevé hozzá gyorsan és mosolygott a mint az ifjú haragos arcára felnézett. Lookhart ur, én nem gondolom, hogy ő ismét megszólítson, mert látta, hogy nekem nem tetszik.

— Én is azt reménylen, hogy nem — válaszolá Brián baljóslatu hangon.

— Oh, nem, nem fog szólni! — ismételte Eszter. Köszönöm a szivességét, és jó éjszakát kívánok.

Eszter kezét kezét nyújtott, s az erős ujjak majd nem gyöngéd melegséggel szorították azt meg.

— Jó éjt. Lász szives Bertinek megmondani, hogy holnap nem felejtsem el őt meglátogatni, hogy lássam mennyire haladt a könyvben? — Az az, ha szabad.

— Oh, természetesen! És ön nagyon szívesen lesz látva! kiáltá Eszter egyszerűen és élénken. Berti várni fogja őnt. És borzasztóul fogja érezni az ön hiányát midőn —

Midőn — kérdé az ifjú, mert a leány hirtelen elhallgatott s a padozatra nézve állott.

— Miődn ön elmegy — végző be Eszter felpillantva.

— Még nem megyek el — mondá Brián mosolyogva — nem, még nem megyek. Jó éjt!

— Jó éjt! — viszonzá Eszter, amint a kezét elhúzta, melyet Brián még mindig tartott; s a kosarat felvéve kinyitotta a szobája ajtaját, s az ifjút kívül hagyva bement.

Berti nem aludt, de annyira bele volt merülve a könyvébe, hogy csak felnézett, későnbe fejébe intett a fejével és nevetett.

Eszter nem bábortotta, de amint a Mugfordné rugó nélkül marhaszörrel töltött kemény ezékre pihenő lett gondolatai a merült. Egészen csendesen állt, leültött makkal, és arra a kezére nézett melyet Brián

AZ „ELLENZÉK” TÁRCZÁJA.

1894. Január 10.

A könnyelműség.

A mai társadalomban a könnyelműség nemcsak megrázó drámákat, de kacsagató vigjátékokat is produkál. — Mindkét esetben szomorú jelenség ez és valóban gondolkodba ejti a komoly szemlélőt. Az a dráma, melynek atolsó jelenetét egy pisztoly eldörrenése fejezi be, éppen olyan kacsagató jelenség, mint a milyen mélyen elszomorító annak a vigjátéknak humoros vége, melyben mindenki mulat, csak egyedül a filozófus sir. — A ki a lélekant nem a könyvből tanulja, de az élet csodálatos és sokszor érthetetlen bonyodalmait keresi a tudomány kulcsát; szomoruan nyitja fel azt a zárt, melynek ajtaja bevezet az élet-iskolába. Látja ott, hogy hazugság minden: az a kacaj, melyet hall, egy társadalmi kérdés gunyos megoldása; az a sirás, melylyel együtt zokog: egy boldogtalan szív kesért humora.

És mi nem értjük ezt a kézzel fogható igazságot. Kacsagunk a más nyomorúságán. És sirunk a más boldogságán. Minden ember egy anyagból van gyurva és ez anyag — igaz; de tele van szívünk, lelkünk — hazugsággal. Nem hisszük már, hogy van becsületesség. És ha hisszük? Mindenesetre csalódunk. Ez már olyan természetes dolog, mint az, hogy a koromsötét éjre piros hajnal ébred s a fénytagáráso napra alkony szendörül.

Ma már a csalódások korszakát éljük. Fényes fogatok csengő bongó zajjal iramlanak tova és ott reptül utánok a — váltó; angylaszamba sorozható gyermekek, olragadó

és divatos hölgyek, „gigerlisen” szép férfiak nyomába szentelen kaczérassággal jár a kontó, becsületes családapák, szorgalmas gasdák, spekuláns bankárok, ügyes és okos iparosok kezébe csodálatos fényt sugároz a — pisztoly! Szerelmes szívek dobbanásában, bámulat, imádás, rajongás közepett, ott bandukol a hitvány — érdek.

Hát ez tekintetes, nemes érdemes társadalom, a könnyelműségnek mind oly jelensége, a mely utókégre is meg kell, hogy szólaltassa a sajtót. Mi e helyen elmondjuk a hibákat, oly igazán, amint azt az élet változó körülményei közt tapasztaltuk, elmondjuk őszintén, mert mi is érezzük a korszellem könnyű csapongásait. Látjuk, hogy minden ember egyformán okos és egyformán bolond. Okos mikor az árral uszik és a világ-események tengerén gondatlanul átsikamlík; és bolond, mikor nem tud megállni, kikötni azon a zátonyon, a hol minden ragyog neki — és minden boldogító reá nézve.

A mai társadalom könnyelmű, léha egyéniségei mind egy haron pendülnek: mindenik boldog akar lenni. De nem egyéni felfogása szerint, hanem „a társadalmi követelmények számbavételével.” Értik-e, mi ez? Megmondom. Egyszerű dolog, még nem is kell hozzá sok magyarázat. A társadalmi követelmények ime a következőket szabják elő:

1. Bárhol szüless, okleveles bába fűrösszön mindennap.
2. Dajka tápláljon, vagy vonulj meg egész sírókészséttel egy lencsözásban.
3. A mint beszélni megtanulsz, rügtön takarodjál az óvodába.
4. Ha nem tartozol a hat éven alul meghaltak sorába, feltétlenül iratkozzál be a népiszkola első osztályába és tanulj, ha van eszed, ha nincs.

5. Egyél a mikor éhes vagy, de mindenesetre előbb kérdezd meg az orvost, hogy mit, mennyit és mikor? A karbolsav oldat mindig a kezudél legyen.

6. Ha a kezudél elég ruganyos, fűleideknek kagylói teljesen kifejlődtek: fűltétlen tanulj énekelni, zongorázni, czimbalmozni és hegedülni. Édes, kellemes dolog ez.

7. A mint az első vonalat — akár főgőgleges, — akár vízszintes legyen az — meg tudod esiaálni, „rügtön esapj föl” festőnek.

8. Ha már meg tudod különböztetni a magyar nyelvet az Megetől: tűzőn-vizen tanulj meg nemetül, franczián, angolul, oroszul, olaszul és még törökül. Az oláh nyelvet is elajáíthatod.

9. Tanuld meg folytonos szemlélődés után, hogy ki varrja a legdivatosabb ruhát: öltözeteid mindig ott készítesd.

10. Ha már odáig fejlődél, hogy a háztartást vezetheted; fogadj olyan szakácsnét, a melyik megérdemljé a tíz forint havi bért. Ostoba dolog főzni. Ha férfi volnál: tanulj meg vadászni és káromkodni. E nélkül meg nem élsz.

11. Férfhez menetel előtt szeress, de mindig kérdezd meg a telekkönyvezető urat, — hogy kit? Ha meg akarsz nőstülni tiszteit férfi olvasó közönség, legalább is olyan nő után indulj, a ki nem szeret.

12. Legyen társadalmi állásod bármilyen: arra nagyon ügyelj, hogy legyen szórákosásod. Teremts népkört, iparos, olvasó egyület, kasszinót és igyekezzél összes kereseményeid felhasználni. Kártya és kultur intézmények virágoszanak. Hátya, biliárd, kugli stb. csábitóan ígérk a szórákosást.

13. Vigyázz, hogy mindig beszéljenek rólad. Adj estélyeket; kocsiiban járj, udvarolj

és soha ne higgy annak: a ki jót, — igazat mond. Soha nem tudhatod, — hogy nem hazugság-e az?

14. Két dologra mindig nagy figyelmet fordíts: hasudjál, de még magad is szentül higgy a hízlekedésnek.

15. Ha meguntad már azon állapotokat, melyeket a modern társadalom ráderőszkolt: lőd főbe magad, nagyon egyszerű dolog ez.

Kedves olvasó, én mindent elmondtam, a mi a könnyelműsége vezet, de mivel ezek a tanácsok mind nem érnek föl egy makulányi boldogsággal, azt tanácsolom: szeress és meg van fejte az a tan, melynek hatalmával legyőződ a könnyelműség ördögét.

D.

Érvénytelen.

C. SWERDNÁTÓL.

Az „Ellenzék” számára fordította:

A M I C A.

III.

(Folytatás.)

(7)

— Köszönöm Lookhart ur, nem kellett volna megengednem, hogy enyit fáradjen mat-tam. Ez nem olyan nagyon nehéz.

— Félek, hogy magának nehéz volt a válasz — a mint a kosarat a padozatra letette.

— Ennél sokkal nehezebb terűt is vittem már én, mondá Eszter.

— Sajnálom, hogy nem voltam kézügyben, hogy én vihettem volna maga helyett. Azt hiszem, hogy az a piperkőcz az új lakó volt?

— Éa is azt gondoltam — mondta Eszter, Mugfordné ma délután beszélt róla.

— Hogy mert magának alkalmatlan-kodni? — kérdé Brian. — Éa mit csinált a hitvány?

lenes jellegű lesz. A két állam pénzügyminiszterének megállapodása értelmében a megszavazandó törvény rendezéséhez képest egyelőre az egyforintos államjegyek lesznek bevonandók a helyükbe amennyire a forgalom a koronák felvételére képesek bizonyul, — az állampénztárak ezüstkoronákat, esetleg ezüst forintosokat is adnak ki.

A többi államjegyet azonban — 2 millió forintig — a következő módon vonják be: A két államkincstár az Osztrák-Magyar Banknak annyi aranyat ad, amennyi államjegyet von be.

Ez aranykészletekre a bank alapszámlái értelmében bankjegyeket ad ki s ezek ellenében vonatnak be az államjegyek.

Egyelőre azonban aranykészletek nem mennek át a bank teljes korlátlan tulajdonába, hanem ideiglenesen a bank-szabadság megújításáig, illetőleg a készfizetések felvételéig, elkülönítve kezelhetők és őrizhetők, úgy, hogy a két államkincstárnak ez aranykészletekre vonatkozó tulajdonjoga az említett időpontig teljesen biztosra maradjon.

Addig tehát a kivet 20 és 10 koronás aranypénzek sem jutnak forgalomba.

„Vörös“ és „fekete“ zászló.

Lapunk tegnapi számában már jeleztük, a katolikus „M. A. csikét“, melyet fennebbi cím alatt közöl; a következőkben most egész terjedelmében adjuk azt:

(*) A kormányhoz közel álló körök kezdték, az apró-cseprő liberális népujságok világáig hirdették, a liberalizmust en gros áruló nagy lapok diplomatikusan agyonhallgatják, hogy a budapesti kath. naggyűlés alkalmából a vörös zászló hívei a szocialista munkások tüntetni akarnak a „fekete“ zászló: a kath. naggyűlés ellen.

Hát ezekre a hírekre és mesterségesen előkészített utcai tüntetésekre röviden és határozottan kijelentjük a következőket:

1. A budapesti kath. naggyűlés nem fekete lobogó; hanem a Szt. Mária képével ékített azon magyar nemzeti lobogó alatt jön össze, mely alatt Nagy Lajos, Hunyady János harcoltak a melyről csak a liberális Tisza-éra vette le a Magyarok Nagyszentnyának képét.

2. A budapesti kath. naggyűlés alkotmányos magyar polgárok gyűlése lévén arra teljes szabadságot kérünk és mindenkitől megköveteljük, hogy jogainkat zavartalanul gyakorolhassunk.

3. Amennyiben a szabadságunkban azok a szocialisták — kik minden héten szabadon gyűlésznek — megakadályozni akarnának, megköveteljük a kormánytól, hogy szabad gyűléseinket biztosítsa.

4. Ha mindazonáltal a tüntetések megtörténnek, ez annyit jelentene, hogy a kormány az egyházpolitika küzdelmet az utcára akarja vinni. Erre is van válaszuk.

Mi bármily tüntetésért az izraelitákat tesszük felelőssé, mert ők vezetik a szociálistákat, ők vezetik a katolikusok ellen a hírlapi háborút, azért ha minket megtámadnak, ez jeladásul fog szolgálni, hogy szent Vinczenapjának előestéjén, azaz jan. 21-én az ország minden falujában egyszerre megkezdődjenek a tüntetések, a mai vallási háborúnak egyedül okai a zsidók ellen és pedig nem szórványosan, hanem egyszerre.

A magyar nép még nem felelté el az

1883-iki nótát s fog találni módot, hogy az egyházpolitika helyett a zsidókérdés jöjjön napirendre. Ebben a kérdésben aztán minden keresztény egyet fog érteni.

Ez a mi válaszuk és ultimátumunk.

Még egy epilógus a Jókai-ünnephez.

Íme két lenyomat a hivatalos lapból:

1883. okt. 17-én.

1894. jan. 6-án.

Ö császári és apostoli királyi Felsége a következő legf. káziótat mellettsatott kibocsátani:

Kedves Tisza Lajos!

Midőn Önt ötödik év előtt Szeged városába királyi biztosomul kiküldtem, tettem ezt teljes tudatában annak, hogy e város rekonstrukciójának nagy és nehéz művét oly férfi kezébe teszem le, aki a reá váró feladat nagyságának színvonalán áll s azt minden körülmények közt sikeresen megoldandja.

Az Ön által itteni működése alatt elért eredménye nemcsak igazolta, de felülmulta várakozásomat.

Páratlan kitartásának, erélyének, körültekintő gondosságának s vezetése alatt az illető tényezőzők buzgó közreműködésének sikerült aránylag rövid idő lefolyása alatt s dacára a fennforgott nagy nehézségeknek egy oly művet létrehozni, mely Önnel nevét meg fogja örökíteni e város történetében, s mely által teljes mértékben kiérdemelte elismerésem s legbensőbb köszönetemet, valamint e város s az ország hálaát.

Kelt Szegeden, 1883. évi október 16-án.

Ferencz József, s. k.

Bárd Orczy Béla, s. k.

Személyem körüli magyar miniszteremet ezenel megbízom, hogy Jókai Mórnak írói pályája 50. évfordulójának alkalmából jó kívánataimat és az irodalom terén szerzett kiváló érdemeit teljes elismeréssel fejezse ki.

Ferencz József, s. k.

Gróf Tisza Lajos, s. k.

?

A Mezőségről.

— Két cikk. —

II.

Vidékről vidékre bizottságilag kellene bejárni a Mezőséget s kijelölni azon helyeket, melyek mezeiességüknek fogva nem művelhetők, kopárak s melyek a beerdősítésre alkalmasak. A vízjogi és erdőtervény megadja a közigazgatási hatóságoknak a jogot a befásítás elrendelésére; ezek a törvényt kellene szigorú pontossággal végrehajtani.

Vannak lankásabb hegyoldalak, melyeken csak azért vannak vízmosások, kopár helyek mert a marhák fölcsikítják a gyept; ily helyeken elég volna a legeltetést betiltatni, hogy a földet a lemosatástól megóvjuk. Mihelyt a marhák nem járnak az ilyen hegy-

oldalakon, a csupasz helyeket rövid időn belül a gyeppel mint valami burok védi aztán a földet az alászuhanástól.

Egy kissé fáradságos, de sok haszonnal kínálkozó módja a hegyoldalak termő képessége fokozásának a terrászos földművelés.

Ez abban áll, hogy a lejtőket lépcsőzük s csak a vízszintes fokokat vesszük művelés alá. E lépcső fokok mig egyrészt megtörlik a hegyekről lezuhanó víz eleven erejét s a föld lemosatását meggátolják, ásrészt a szántás-vetést is nagyban megkönnyítik, mert a földművelő eszközökkel való elbánás kedvezőbb módon eszközölhető a vízszintes talajon, mint a meredek hajlatokon.

Természetes, hogy a hegyoldal lépcsőzése nagy földmunkát igényel, de külföldön pl. Olaszországban nem rettennek vissza az ily fáradságos talajjavító munkálatoktól s az elért sikereket teljes mértékben kielégítik. Napoly környéke, a szicíliai hegyoldalak, melyek ilyen terrászos földművelés alá vannak fogva, bámulatos példái az emberi szorgalomnak és kitartásnak.

E külföldi terrászolások legnagyobb része kézi erővel történik és sok költségbe kerül. Azonban van egy mód a földlépcsők kiképzésére, melyet az erdélyi szászok sikerrel használnak, s mely aránylag olcsó, bár nagyon lassu munkát.

Ez a szántásnak egy bizonyos rendszer szerint való foganatosításában áll.

A hegyoldalakon a szántást lehetőleg vízszintes sorokban és úgy eszközöljük, hogy a barázdákat mindig lefelé fordítjuk. S miután így anyai barázdát hozunk egymás mellé, amennyi egy vízszintes lépcső fok kiképzésére elégséges, a következő egy-két mélyen szántott barázdát fölfelé, vissza fordítjuk. Már ezáltal az első évben 10—15 em. magas lépcsőt idéztünk elő s a következő években folytathatjuk a munkálatot. Így lassan előállnak a terrázok de a kézi erővel való egyengetés itt is szükséges.

A mezőszegi hegyoldalak vizes foltjainak lecsapolására mint egyedüli és sikeres mód az alagcsövezés kínálkozik.

A nyílt árkok, mely a lecsapolásoknál egyáltalán kombinációba szokott jöni, nagyon sok kárt okozhat különösen kissé meredek hegyoldalakon, mert az árkok mentén könnyen kimosások keletkeznek. Epen ezért célszerű a vizet a nedves helyekről a föld alatt, agyagból készült csövekben vezetni s csak anyai nyílt árkot használni, amennyi éppen elkerülhetetlenül szükséges.

Láttam már türekvő gazdát, ki birtokát a mocsarak helyett megmenteni akarván össze-vissza árkoltatta a hegyoldalt s aztán földjét ezáltal majdnem hasznavehetetlenné tette.

Ésért nem lehet eléggé ajánlani a mezőszegi gazdáknak az alagcsövezést.

De máskülönb is a Mezőség talaja legtöbb helyen szivályos agyag lévén, az alagcsövezés hatása fokozott mértékben fog itt kedvezően mutatkozni. Ugyanis az alagcsövezett területeken megporhanyul az egész talaj az alagcsövek és a földszíne között s így a növények számára a tápanyagot könnyebben szolgáltatja.

Sajnos, hogy a Mezőségen még csak példa képen is alig foganatosítottak alagcsövezést. Csakis Bethlen községe az egyedüli

hely, hol Bethlen Bálint gróf tett kísérletet ez irányban.

Hogy oly nehezen tud tért foglalni az alagcsövezés, az annak tulajdonítható, hogy kevesen ismerik és sokan csak hallomásból tudva róla igen nagy költséggel járó műveltetnek tartják.

Pedig nem úgy van. Az alagcsövezést aránylag igen csekély kiadással is lehet foganatosítani, ha kellő megfontolással és nyugodt rendszerességgel fogunk a dologhoz.

Egy kézi alagcső sajtót ma már 100 frton lehet kapni. A birtokos a sajtóval évente 30—40,000 drb. alagcsövet gyártathat. A gyártás nagyságát különben tetszés szerint erszenyekhez mérten korlátoztathja a birtokos. Az alagcsövek égetésénél, ha külön kemenczét nem nem akarunk állítani, téglát égetéssel együtt lehet eszközölni. Így aztán az alagcsőnek ezere mintegy 8—10 frtba kerül.

Fő dolog hát, hogy alagcső sajtónk s néhány ezer kiégetett alagcsőnk legyen, hogy a munkálatokat megkezdhesük.

A kulturterméki hivatal teljesen díjtalanul elkészíti az alagcsövezés tervezetét s aztán a terv szerint évről-évre akkora földarabokat fogunk munkáltatni alá, a mennyit éppen akarunk.

Sokszor egyetlen alagcső-vonallal nagy terület nedvességét tudjuk elvezetni, míg mások az alagcső-vonalak egész rendszerre szükségesek ahhoz, hogy egy aránylag kis területet vízmentesítsünk.

De míg a hegyoldalakon aránylag sok fáradsággal és kitartással járó műveletek vezetnek a talaj kedvező megjavításához, addig a völgyek térségein sokkal egyszerűbb eszközökkel értünk célzt.

Mindenek előtt a Mezőségnek azon különös sajátosságát említem fel, hogy a völgyek csupa tavakkal és mocsarakkal vannak behintve.

A tavak sekélyesebb része és a mocsarak egy néhány tervszertleg kiastott nyílt árok segítségével a legkisebb termő földé alakíthatók át.

Es ebben a tekintetben a Mezőség birtokosai dicsekedni méltó buzgalommal fejtenek ki. Mióta a mezővárosi tavat a VII. ker. kulturterméki hivatal tervei szerint a birtokosok lecsapolták s az eredmény igen kitünően ütött ki, ezóta évről-évre új, meg új mezőszegi mocsarak vétettek kiszáritás alá.

Íme felsoroltam ama munkálatokat, melyek a Mezőség birtokosságának vagyonszerzésére kiválólag alkalmasak.

Es ha lassan-lassan visszaszáll a jólét e gazdaságilag elhanyagolt vidékre: a magyarság is új erőben fog itt feltámadni.

B.

Színház és közönség.

A kolozsvári nemzeti színház multjánál, helyzeténél és hivatásánál fogva dédelgetett, feltett kincse a közönségnek. Es hogy ez így van, azt az a határtalan lelkesedéssel bebizonyította láttuk, a mely a 100 éves jubileum alkalmával kifejezésre jutott. Ugy gondoljuk, hogy az a közönség, a mely naponta filléreit a színházba hordja, a mely örömmel néz emelkedése elé és aggódik hanyatlása felett; az a közönség, a mely az

erdélyi részekben a közművelődésnek, a nemzeti érverésnek hatalmas gócpontját képezi a színházban és a melynek jussa van egy általa fentartott közintézet ügyeibe avatkozni elmondhatatlanul nagy véleményét is.

Ennek folytán a kolozsvári nemzeti színházról illetőleg 6 kérdő pontot terjesztünk Kolozsvár műértő és a közügyek iránt érdeklődő közönsége elé.

Kérdő pontozataink a következők:

1. kérdés. Megvane arról győződés, hogy a kolozsvári nemzeti színház a nemzetiségektől lakott erdélyi részekben fontos missiót teljesít?

2. kérdés. Megvane elégedve ön a kolozsvári nemzeti színház ügyeinek jelenlegi vezetésével?

3. kérdés. A vállalkozó rendszer olyan tartja-e, a mely alatt a színház nemzeti, irodalmi, művészeti hivatásának minden tekintetben megfeleltet?

4. kérdés. A vállalkozó rendszer alkalmas arra, hogy színházunk a töle várható kultur missió nemzeti, irodalmi és művészeti szempontból teljesítse?

5. kérdés. Színházunk az államosítás által inkább teljesíthető-e fontos hivatását?

6. kérdés. Óhajta-e ön a színház államosítását?

A nagy közönség ezekre a kérdésekre megadta a feleletet, a melyeknek közlését beérkezés sorrendjében folytatjuk. — E feleletek érdekes világot vetnek arra, hogy maga a közönség, a melynek a közügyekben mindig tisztább érzéke van, mint egyeseknek, — miként vélekedik a színház jelenlegi vezetéséről és a jövőre nézve mit táudvósnak e fontos intézmény érdekében.

Az így érdekében a feleleteket ez a folyamán minél szélesebb körből kérjük b küldeni.

Íme a feleletek:

1. A kolozsvári nemzeti színház felül lentl fontos missiót teljesítésére hivatott intézet. Ezt a missiót azonban idáig és kív az utóbbi időkben nagyon kevés és nagy fogyatékosan teljesítette.

2. Epen azért, mert ama feladatát, melyre hivatva van, kellőképen nem tölti a színház jelenlegi vezetésével megfelelő nem lehet.

3. A vállalkozó rendszer ritkán a renosés rendszer ama szempontokból, hogy színház előtt feladatának megfelelően. régi rendszer szerint egyidőben megfelelt, mostani rendszer szerint nem felel meg.

4. remény sines arra nézve, hogy helyzet mostani állapotában előnyös javu állhasson be.

5. A színház államosítás esetén rendzettebb viszonyok köze jutna. A tagok extenziája inkább volna biztosítva, a mi biztosítaná a jobb erők állandósítását. Ez a közönség állandóbb színház látogatása is biztosítva lenne s el volna érve az, hogy a színház nem szorulna erkölcsi, művészeti szempontból értéktelen, eikamlós operette darabok adására, hogy publikumot vonzzon, hanem adhatna folytonosan olyan darabokat, a melyekkel a színház hivatásának megfelelné. Más részt elérhető volna az is, hogy a kolozsvári kiváló erők a színdíók folyamán sebb csoportokra osztva, körutat tegyenek erdélyi részek városaiban, a mely kirándulásokkal feltöltendül nagyobb kultur missió teljesítésének, mint azok a szegény vándortruppok, a melyek sem szervezve, sem szervező nélkül, a melyek előadását csak szánalomból nézi meg, ha megnézi a világi intelligenciája s a melyek körútja és működése a nemzetiségekre nem csak ninesen s mi hatással, sőt ellenkezőleg, a magyar névzet tekintélyét szenved csorbát előttht.

6. E kérdésre a felelet az 5. pont már bennfoglaltatik.

Kolozsvár, január 9.

K u s z k ó István

(Folytatjuk.)

Karcolatok

(A színházról.)

I.

(Bevezetés.)

Nem úgy van már, mint volt ré Megváltozott minden, a mi egészen természetes is. Az adminisztráció és művelői vállalkozói rendszer sismájára szerint a színvonalra esett. Ez magától rántotta a sort a művészi erőt és mindazon tényező a melyek okvetlenül szükségesek ahhoz, a nemzeti színház magas kulturális tásának megfeleljen, de mindenesetre ha bon áll a vállalkozó érdekében.

A színház feladata az, hogy áldozatán is a magasabb művészi és irodalmi deket szolgálja; a vállalkozó célja a saját anyagi hasznát tekintve sorban, a mi egészen természetes is.

A nemzeti színháznak kötelessége arra kedni, hogy a publikumot nevelje, izlést, sities és kedélyt tegye fogékonnyá szép, és magasztos iránt. Es e kötelesség elére nem szabad eltántorodnia akkor se, ha ré lenséggel, közönnyel kell küzdenie. A közönség pedig csak az lehet csúnya, hódoljon a publikum izlésének, még is, ha azt rossz irányba terelte egy divat; leasse a publikum szétszórását mér is, ha az egy rossz szótásból napgyasztásra szánt üres színpadi termék hódol.

(Folyt. köv.)

A nemzeti színház intézménye nem tekintheti pusztán — bár a bevételt figyelmen kívül nem hagyhatja — azt, hogy a nézőtérre komikus reklamokkal, vagy érzékelt cirkusok, igérettel, felidőztetés, értéktel és frivol produkciókkal igyekeznek közönséget csábítani — míg a vállalkozónak a létkérdése parancsolja igen gyakran, hogy ne legyen válogatás az eszközökben és a „művészi” produkciókban, a mely jó napi bevételt biztosít.

Jelenleg — a mi a rendszerből kifolyólag természetes — csak egy toldozzák a művészi erőket, — mint egy rossz köpenyget. Ha van a színháznak egy jóra való jellem színésze, mint például: Gáll Gyula, hát azt utnak eresztik, mert a vállalkozó nyakára nehezedik a költség — nem bírja meg azt a fizetést, a mit esetleg szerencsésebb kollégája biztosít a színésznek. Ha nincs a színháznak primadonnája, hát kezdődik a próbál szerencsét, ezeknek gyöngye szűnyait noszogattja reptülésre, — mivel a költség nem engedi meg, hogy kész primadonnája legyen a színháznak, hogy jobb után nézzen, a melyik igen természetesen drágább is.

És míg egyfelől ilyen szegényes állapotok uralkodnak, másfelől nagyozunk „az ország második színházát” — „országos nemzeti színházal” — a melyik jubilál és a melyiknek intendánsa van.

És minő egy furcsa hatásköre van itt az intendánsnak? Megvan az állás, megvan a titulus és megvan a jó fizetés — aztán pontum. A színháznak sem művészi, sem adminisztratív, sem más ügyeire befolyással nincs és nem is akar lenni. Minden a vállalkozó dolga.

A vállalkozó úgy tesz a mint, neki tetszik. Az intendatúra csak amolyan pietus masculus — egy sinecura, a kinek van fizetése és páholya s ezzel véget is ér a funkciója.

Csak nagyjában odavetett vonások ezek, melyek alig tartoznak a „Károlyi” keretbe, de bevezetéstül felemlítettem, mint olyanokat, a melyek egy és más képnék — melyek rendre elvonulnak az olvasók előtt — kiegészítésére szolgálnak.

MINDENFÉLE.

Kolozsvárt, január 10.

Tümegek gázmérgezés Kolozsváron. A légszennyezés való mérgezésnek krónikájában páratlan az a szomorú eset, a mely Kolozsváron az éjjeli történet, s melynek három áldozata a Károlyi kórházban a halállal vívódik s a melynek majdnem négy család lett az áldozata. Szomorú és jellemző a mi közalapotainkra az, hogy itt egy külföldi légszennyezés-bezsebeli buszában a polgárság pénzét és ezért cserébe heteken át ritka könnyelműséggel engedi, hogy a légmenet folyadék öljön a polgárokat és azok családtagjait.

Az eset a következő:

Kolozsváron, a serház-utczában végigvonuló gázcső hetek óta meg van repedve. A légszennyezés nagy mennyiségben ömlött belőle folyton.

A gyár ezt tudta, mert hisz az óra a legkisebb pazarlást is jelzi a központban, de mert a földmunka — tél idején, a mikor fagyos a föld, sokba kerül, simulasztották a cső repedését kikutatását.

A kiömlő gáz télen nem tud az utcára kivergődni, a föld felületét borító fagy és hó réteg miatt. E helyeti utat tör a házak alatt a padló nyílásán szivárog ki.

Igy történt most is. Kolozsvárt a serház-utczában repedt meg a cső, hetekkel ezelőtt, a gáz a földben behatolt a hid utca és serház utca sarkán levő házba, e házak alatt végig vonult s a hid-utczában a szeglettől a harmadik házba is behúzódott.

A hid utczában a Sugár ügyvéd házában két hete már annak, hogy érzik a légszennyezést. Nem sokat törődtek vele, mert az egész házban légszennyezés vezeték nincs. A légszennyezés kellemetlen illata az utóbbi napokban nem csak a földszinten, hanem az emeleti helyiségekben is mutatkozott.

Tegnap este Sugár ügyvédné leányával az udvarföldi kamarába ment. Alig lépett be, az égő gyertyától fellobbant a kamarában a légszennyezés, végig perzselve az összes ott elhelyezett bündákat és egyéb ruha neműket. A háziak ijedten ugrottak ki a kamarából, melynek ajtaja a mint megnyitott, az égés megszűnt.

A serház-utczában egy földszintes házban többen laktak.

Emlő Frank Sámuelné paplan készítő 75 éves öreg asszony lakott.

A következő 2 szobás lakásban lakott Jaklovczy Mihály takács, felesége és 7 gyermeke.

Utánna Geschneidi József, vasuti

géplakatos és 8 tagból álló családjába lakott egy két szoba, konyhából álló lakásban.

Leghátul lakott az udvaron Balogh Márton szabó mester és tanulója két szobában.

E lakók egytől egyig nehéz főfájásban és hányingerben szenvedtek két hét óta. Az utca felőli részen lakó öreg asszony megmagyarázhatatlan rosszul léte annyira ment, hogy hétfőn már papot is hivatott a felvette az utolsó kenetet.

A többi családok is mind rosszabbul lettek. Nehány családtag fekvő beteg volt. Sokat aludtak s reggel rettentő báyadtságot, levertséget és főfájást éreztek.

Két orvos nagy buzgalommal járt az udvarra, egymás után csinálták a recepteket s a háziak mégis mind hiába hordatták az orvossgot.

Ma reggelre végre önküveti állapotban találták az öreg paplankészítőt is, a ki a lakás utcafelőli részén lakott, Balogh Márton szabót is, a ki ház hátulsi részén lakott, valamint ennek tanulóját is.

Mindkettő lakásán még reggel is égett a lámpa báyadtan, melyet este gyújtottak meg s melyet eloltani idejűk már nem volt.

A bajt a szabónak egyik segédje vette észre, a ki reggel hiába jött munkába.

Rögtön mentők után telefonoztak s a mit a kezelő orvosok nem tudtak küldeni, a mentők konstátálták, hogy gáz mérgezés forog fenn.

A három áldozatot bevitték a kolozsvári Károlyi kórházba. Itt kimosták a gyomrunkat s mindent elkövettek, hogy feléleszték őket. Déleire az asszony némileg magához tért, az öreg szabó és tanulója azonban önküveti állapotban maradt.

Mindhárom állapota nagyon súlyos. Életben maradásukhoz kevés a remény.

A többi családtagok is betegek.

Jellemző, hogy a házban senki sem hitte, hogy a légszennyezés okozza a veszedelmet.

Azt gondolták, a szesz italoktól származik ez a dolog, melyből bő készletről gondoskodott az udvaron lakó egyik öreg.

A tévedést az okozta, hogy a föld megtisztította a légszennyezést attól a penetráns szagától s így az csak gyilkoló hatását tartotta meg.

Hasonló eset volt még Kolozsváron. Akkor is a gázgyár hibájából néhai Pielle István főtrafikosnak négy segédjét gyilkolta meg a légszennyezés.

Az időben a „Természettudományi Közlöny” is foglalkozott tüzetesen e dologgal és ki mutatta, hogy a gáz mérgezés télen azért esik meg könnyebben, mert a légszennyezés a házba könnyebben behúzódik.

Az a most felmerült eset a hatóság figyelmét felkeltette, hogy keltsse s a gázgyárnak fel kellene mondani a szerződését melyet ugy sem tart be.

Akár a Gancz és társa, akár más cég felakorra összegért villanyt villanyoztatna el a város világítását, a mi szebb és kellemesebb is és egy cseppet sem veszélyes. E felmerült körülményből a tanúságot le kellene vonni.

Jókai és a tud. egyetem. Mint tegnap lapunkban már említve volt az egyetemi kör e hó 15-én, hétfőn, d. e. fél 11 órakor a városban disztermben tartandó ünnepére a bizottság a csinos meghívókat már szétküldte. A bizottság felkéri mindezt, kik meghívót tévedésből nem kaptak szíveskedjenek kívánságukkal a bizottsághoz fordulni. (Egyet. kör főtér Riedey ház, II. em.)

Jókai ünnepély a helyi polgári iskolában. Ma d. e. a polgári fiúiskola tanári kara szép ünnepélyt rendezett a Jókai Mór írói munkásságának 50 éves fordulója alkalmából. Pausinger Sándor igazgató lelkes megnyitóját, Sólyom János tanár felolvasása követte Jókai Móról, a gyermekek fejlettségéhez mérten ismertette írói munkásságát. Ezt követte „A koldus gyermeke” és „Melyiket a kilencz közt?” cz. elbeszélések elmondása, illetőleg felolvasása. Volt még két szavaltat a növendékek által. Az ünnepélyt karének nyitotta meg és fejezte be.

Ingyenes felolvasások. Az ipari munkások képzésére szervezett országos bizottság elnöke Jónás Ödön kir. műegyetemi tanár a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara felkérésére kijelenti, hogy legközelebb Kolozsvárra érkezik, hogy itt a kamara közreműködésével a kolozsvári helyi bizottságot megalakítsa, a melynek feladata lesz a vasárnapi munkaszünetek alatt az iparosoknak — ugy mint Budapesten — nyilvános ingyenes felolvasásokat rendezni.

Uj vasutak Erdélyben. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter ifj. Ábrányi Kornél, Horváth Gyula, László Jenő gróf országgyűlési képviselő és Kemény Kálmán báró val. b. t. t. uraknak a Szászrégentől Gyergyó-Szent-Miklóson át Sepsi-Szent-György, kiágazással Oláh-Topolczánál Borszék fűrdőig; továbbá Marosvásárhelytől kiindulva Nyárad-Szereda, Kis-Adorján és Szováta községeken át Parajdig vezető helyi

érdektől gőzmozdonyu vasútvonalra első ízben kiadott előmunkálati engedélyt érvényesíté felébre meghosszabbította; továbbá egy Szászrégentől Batos, Monor és Bilah községeken át Beszterceig vezető helyi érdekű gőzmozdonyu vasútvonalra kért előmunkálati engedélyt megadta; végül a Vöröstoronyi h. 6. vasútványtörvénytervezésnek, az Olthidtól Porosd községén át a Vöröstorony-szorosba az ország határáig vezető helyi érdekű vasútvonalra megadott s legutóbb meghosszabbított előmunkálati engedélyt további egy évre megújította.

Uj zonatarifa czim alatt egy 4 oldalra terjedő kis nyomtatványt adott ki a Magyar Polgár könyvnyomdája, a mely rövid és könnyen érthető utasítást ad, — arra, hogy mennyit kell fizetni a kolozsvári állomásokról a személyjegyekért és a poggyásztérlettel való vasúti áramlásig, az az, első zónától a 14-ig. — Ez a kivonat, az államvasutak Zónatarifa-jából csak a kolozsvári közönségnek készült és érvényes jan. 1-től. Kapható a könyvkereskedésekben és hírlapelárusító helyeken dr. 10 krt. Ajánjuk a kolozsvári utazó közönség figyelmébe.

A reverálisok. Báró Atzél Béla eddig 51 reverális gyűjtött össze. Atzél báró, mint az Ellenzékbe közölte volt, a következő nyilatkozatot tette le. Én nem hiszem, hogy találkozik a magyar parlamentben férfi ki képes lenne adott szavát megszegni vagy az elől, akár betegségszínlelése, vagy más ürügy alatt is kibújni. Illekenkedőleg, arról vagyok meggyőződve, hogy mindazon képviselők, kik egy vagy más irányban a választások előtt választóiknak közelebb ígéretet tettek, azt következtetesen be is fogják váltani a szavazásánál. Ezen meggyőződésem annál erősebb mert lehetetlennel tartom, hogy bárki is ki lehetné magát annak, hogy midőn választói előtt megjelenik, még az egyszerű dardurha ember is teljes joggal azt vághassa az arcába: „Az ur megszegté szavát, megcsalt bennünket!” Atzél Béla báró.

Táncos Abrudbányán. A ki Abrudbányán jár jól ismerheti, hogy ezen és bányaváros egy falomból álló tűzfészek. A várossal összevan építve Abrudfalva, mely szintén többnyire épületekből áll; s dacára ennek: halált adtunk a Mindenható Istennek, hogy alig jámbra vehető tüzesetek fordulnak elő. 1846 óta, midőn a város teljesen leégett, öt évre lig volt egy tüzeset, s az ilyen is mindig okálizálta az erőlyesen oltó polgárság. A gűg vallású lakosok a szent Karácsony előestéjén ünnepelték f. hó 5-én s éjjel 12 órájában, rendezen harangozni szoktak. Ugyanezen időben az Abrudfalván fekvő m. kir. kistári főerdészeti lak udvarán levő épület ilygyuladt s az ünnepi harangozást teljesítő implom szolgálja vészre kondította meg az oh templombeli harangokat, a jól szervezett alkalusi és városi éjjeli őrség vészjelzéssel sipt végig az utcákon, mire a ref. kath. és unitáriusok tornyában is félreverték a harangokat. Csak ekkor kezdett észre venni a helyiségek lakosága, hogy a mit hall, nem tñpi harangzó, hanem tüzet jelez. Már ekkorösen törték föl a lángok az erdészeti lakóházról. A segítség gyorsan érkezett. A város polgármestere Boér Béla, fő- és aludó kapitányai Képes Ferenc és Székely Albert, Abrudfalva bírája Drája Összes személyzeteikkel megjelentek a helyszínen. Abrudbánya polgárainak néhány bálmutos bálósággal tüzentek hadat a tűznek. Nagy volt az elem hatalma, nagy volt a küzdelem, ari léven szó: hogy a rontó elemet localitálk, mert a kigyuladt ház már nem volt megmenthető. Legelőbb is kihordták mindent az égő tető alól úgy, hogy csak az veszett, a mi az épület padlásán már megvolt glva. Nehezített az oltást a nagy hideg s az utak rossz hozzáférhetősége. Az égő épület mellett egy szemával tele itató állott s haz meggyul, a tűz borzasztó pusztítást vitt lna véghez; az összes körüllevő házak gygyultak volna. Sokszor láttunk tüzeseteket oly erőlyel, kitartással és bálmutos bárással tüzet oltani soha senki által, miest néhány Abrudbánya városi polgár tető s habár a tüzeset a faluboz tartozó részben törték, a falusi lakosok csak összedugott kál nézték a nagy veszedelmet.

E tudósításegírására leginkább az üztendő, hogy megmutathassuk egy képét megint annak a szűkségnek, miszerint minden községnek elengedetlen kötelessége, annyira a mennyire lehet tüztöltséget szervezni. Egy ily iker város-h mint Abrudbánya és Abrudfalva, mely az meg száz ezer fényőgerenda, zindélyi deszkából épült csak Isten kegyelméből n ég le néha földig. Volt tüztöltségek de csak ruha öltőig tartott; midőn az unifori elszakadt vége volt a tűztöltségeknek is. Tassuk fel ez intézményünk megint: ne ha nem; bizony mondom nagyon megfak keserülni. Spectator.

Jóténység. M. vásárhelyi levelezőnk írja meg Máriaffy Albertné sz. gr. Bethlen Luiza idén sem mulasztotta el új

alkalmával a szegényekről gondoskodni. A nemesszűt grófné az idén is huszonkét gyermeket látott el meleg takaróval. E nemesszűt a kiváló urnőnek nem szorul dícséretre.

Dr. Gáman Béla gége és tüdőgyógyász — a mint örömmel értesültünk — több heti betegségből felgyógyulván, főtér 18 számú lakásán rendelkezéseit újból megkezdte.

Jótekonyság. A vasuti olvasó és dalkör jan. 6-ikán tartott táncvigalom alkalmával fizettek: Török Sándor főmárnok 10 frt, gr. Bély Ákos főispán 5 frt, Fuchs Vilmos mérnök 5 frt, Meskó János mérnök 5 frt, Pilcz Armin mérnök 5 frt, Gráf János 3 frt, Iszlai Márton 1 frt, Pethő Mihály 1 frt, Benedek Ferenc 1 frt, Balázs M. mozdonyvezető 1 frt, László Domokos 30 kr. Összesen 37 frt 30 kr.

Az Emke bálanyái. A fő és székvárosban Károlyi Tiborné grófnő által összeállított bálanyák névsora következő: gr. Károlyi Tiborné, gr. Desseffy Aurélie, Hieronymi Károlyné, gr. Károlyi Istvánné, gr. Károlyi Viktorné, Brüll Ignáczné, Hegedűs Sándorné, Berzevics Albertné, Dániel Ernőné, Rupp Zsigmondné.

Kossuth Lajos mint muzeumi díszelnök. Turinban egy selyemtermelési és selyemgyártási muzeumot állítanak föl. Az Olaszországra oly nagy fontossággal bíró selyemtermelés az új intézetének díszelnőkévé nagy hazánkiát, Kossuth Lajost, az „illustre patriota ungheresse, generale Kossuth”-ot kérték föl, a ki örömet fejezven ki levelében e gazdasági ág fölkarolásán, szívesen elfogadta a neki szánt kiténtetést. Ez nagy örömet keltett Turinban.

Gróf Apponyi Albert vadászati. Eberhádon a legutóbbi nagy vadászaton tömörked vadat lőtt a meghívott grófasság. Részt vettek: gróf Apponyi Albert, gróf Esterházy Mihály, gróf Bukurky János, gróf Apponyi Géza, gróf Csáky Ödön, báró Vay, gróf Draskovich György, Mihailovich miniszteri tanácsos, Bocskai Pál királyi tanácsos, Gersich főhadnagy, Cseh nagybíró, gróf Marzani és Mihailovich jószágigazgató. Összesen 25 fő, 1800 nyul, 866 fácán, 124 fogoly, 49 fűj, 3 erdei szalonka, 13 vadmacca, 2427 tengeri nyul és 615 vegyes vad esett el.

Látogatás a múkopolónál. Rómából írják: „Ma délután fél háromkor intelligens, válogatott közönség töltött a Borgheze villába, megnézni Succit, a nagy kopolót. Ez az intelligens válogatott közönség én voltam. Meg akartam nézni a híres embert, a ki korgó gyomra dacára vív, tornáz, s lovagol középkori vaspánczéban. Önk azt kérdezhetnék, hogy miért épen középkori vaspánczéban s miért nem prézai, modern teli kabátban? E kérdésre nem felelek, mert esztűvel fogadtam meg, hogy ezt a titkot el nem árulom, még őt koronázt sem. Tehát Succit minden fölörában kilovagol házikójából s körül járja a villában levő állatkert utjait, a majmok nagy rémtüetére, melyek szent borzalommal bámulnak a különös látványra. Ugy nézett ki a híres ember, mint I. Ferenc a páviai csata után, mert a pánczéját kissé megviselte a rozda. Meg is kérdeztem tőle, hogy ő minek képzeli magamagát ily öltözetben. Don Quixotának képzelte... has nélkül, a mi az olaszban finom szójátékot képez, célzálással Sancho Pansára; „Don Quixotte, senza pancia.”

Néhány félénk kérdést intéztem még a kopolások nagy férfihoz.

— Hogy érzí magát egyébként?

— Nagyon jól, a mint látni méltóztatik.

— No nem vettem észre. Nehéz az a vaskabát?

— Negyven kilót nyom, de föl sem veszem, bár rajtam van.

— Ugyan!! Fogadjunk, hogy én tovább tartom ki benne lábátom, mint ön.

— Isten ments! Haem az mégis bámulatos, hogy már 29 napot töltött ebben a vasban, étlen-szomjan.

— Párisban negyven napig nem ettem semmit. Nagy csoda ez uram, nagy csoda. Az élet csupa rejtelm. Az ember előtt minden titok. Ugy-e nem hitt a világ Krisztus 40 napos bűjtjében? Ho hát én bebizonyítottam, hogy lehetséges. Még többet is tudnék mutatni, de az emberek bizalmatlansága és hitetlensége gátat vet produkcióimnak. Meg tudnám tenni például azt, hogy a ki már néz, az menten meghal, s ha egy pálcát a földre dobok, meg a kínai császár sem emeli föl összes katonaságával együtt, de egy csecesemő fölélem. Mi ez uram? Nem más, mint ismeretlen, különös erő, de létezik, még pedig az én birtokomban.

Megvallom, hogy aggodtam barátomért, a kínai császárért, irtam is neki, rögtön, hogy ne blamája magát, s ne próbálja meg Succit pálcáztat fölémelni. Egyébként pedig meghatározott távoztam Succitól, azzal a benyomással, hogy ime egy ember, a ki azért nem eszik, hogy éljen. Mert az entré jövődelme őt illeti.

Japánban is lehet már kossarát kapni. Japánban minden leány, a ki férhez mehető korát elérte s a férfi által megkötetett, köteles volt ahoz menni. Most e törvényt a Mikádó megsemmisítette. Tehát szabad lesz ott is a kiko-arazás.

A réglek ájtatosága. A baarlemi protestáns templom irományából az tünik ki, hogy 1625-ben említett templomban egy költőgőt volt alkalmazva neti 15 peták fizetés mellett, hogy az isteni tisztelet alatt szunnyadozókat felébressze. Zink János volt

a neve s 20 éven át az alvókat rend sen felébresszette, de azután maga is elszunnyadt kétszer s elbocsátatott.

A legnagyobb kutya a földön. A világ legnagyobb kutyaja kétségkívül „Lord Butte”, a mely a legutóbb londoni kiállításon is mint ilyen nyert érmet. A kutya bernhard-fajta. Lord Butte magassága 110 centiméter és 247 fontot nyom. Ez a kutya-elefánt már 26 kiállításon nyert első érmet. Egy amerikai nemrég 40,000 frtot adott ezért a pompás állatért.

Lázadás a fegyházban. Mint Steyerből jelentik a „N. Fr. Presse” utján, hogy a garsteini fegyintézetben újból zavargások voltak. Ujv napján 60 fegyenc megkísérelte a javítóosztály ajtajait feltörni, de ez nem sikerült. Csütörtökön a fegyenczek műhelyében veredések voltak, a közbelépő fegyházi igazgatót dorongokkal fenyegették, mire a fegyőrök közbeléptek, egy fegyencnek a fejét karddal lehasították és több fegyencet megszurkáltak. A zavargások pénteken megint ismétlődtek. Az őrség és a fellázadt fegyenczek között támadt heves összesttközés során egy fegyőr két fegyencet a fején karddal súlyosan megsebesített.

A kiengesztelt Carmen Sylva. Körtőlbeli két éve, hogy Erzsébet oláh királyné beteg testtel megtört szívvel odahagyta Romániát és a külföld enyhe éghajlata alá menekült. Carmen Sylva ábrándos terveit megkísérelte a számító politika és mialatt a királyné családossal szívében idegen országokban merengett az emberek gyarlóságán, Ferdinánd oláh trónörökös kiábrándult nagy szerelméből és mint az angol királynő unokájának férje tért vissza fogadott házába. Egész Oláhország ünnepelte a hatalmas országból hozott jövőző fedelelemasszonyt, csak Carmen Sylva az ábrándos lelkű királynő érezte még szívében a keserűséget. Azóta egy esztendő múlt el, az idő elmosta a multak emlékeit az ő szívében is és a királyné beletörődött a változatlanul végzetbe. Két héttel ezelőtt meglátogatta Wiesbadenben az oláh trónörökös és felesége.

Kitűnő bizonyítványokkal rendelkező zongora-tanítónő, ki ily minőségben több éven át volt egy előkelő magnászában zongora-leckéket óhajtana adni. Társalgás lehet magyar, német vagy francia nyelven. Szíves megkeresések e lap kiadó-hivatálába M. S.-né czimen kéretnek.

LEGUJABB.

Az Ellenzék eredeti távirata.)

Wekerle a királynál.

Budapest, jan. 10.

Bécsből jelentik, hogy ő Felsége, ma Wekerle Sándor miniszterelnököt hosszabb magánkiballgatáson fogadta.

Wekerle a kiballgatás után Csáky és Bethlen miniszterekkel a főhercegeknek tisztegett.

Sikkasztás a vámbáznál.

Budapest, jan. 10.

Délután 4 óra. Óriási szenzációt keltett itt a fővárosban ma délután 4 óra előtt szárnyra kelt ama hír, hogy a vámbáznál nagymérvű sikkasztás következett el.

A sikkasztásban a hivatal több tisztviselője részes. Mint a futólagos vizsgálat feltűntette, a sikkasztott összeg a **huszezer** frtot meghaladja.

Ez ügyben folyamatba tették a legszigorubb vizsgálatot.

Felakasztott rablógyilkos.

Pécs, jan. 10.

Pécsen ma reggel hat órakor felakasztották Berdin György rablógyilkost.

Az akasztást nagy közönség nézte meg. Berdin halála előtt beszélni akart a néphez, de a pap oda szolt hozzá: Fiam, leszármoltál az élettől ne beszélj. A megalkodott gonoszterv mikor az akasztófa alá állították oda kiáltott a közönségnek:

„Ne a Krisztus előtt, hanem a bitófa előtt végyétek le a kalapot.”

Vaillant pöre.

Budapest, jan. 10.

Párisban ma roppant érdeklődés mellett megkezdették Vaillant anarkista merénylet perének végtárgyalását.

A főügyész az utolsó pillanatban intő levelet kapott az anarkistáktól. Nem fenyegetőznek csak igazságot kérnek az anarkisták a levélben.

A tárgyalási terembe csak jeggyel lehet bejutni jegyet csak ügyvédek és újságírók kapnak.

Nemzeti színház.

Kolozsvárt, csütörtök, január 11-én. 1894.

A B Ó R E G É R.

Feloldó szerkesztő:

BARTHA MIHÁLY.

Szerkesztő és kiadó: Barttha Mihály.

HAGYATI MIHÁLY.

H I R D E T É S E K.

Sz. 5683—1893.
úkv.

88. (1—1)

Hirdetmény.

A sz.-udvarhelyi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság részéről közhírré tétetik, hogy sz.-udvarhelyi Vurczér Jakab végrehajtatonak özvegy Fancsali Gáspárné, Szász Károly, ugyis mint kisk. Fancsali Erzsébet törvényes gyámja Fancsali Balázs sz.-udvarhelyi lakosok és Fancsali Albert brassói lakos végrehajtást szenvedő ellen 1020 frt s jár. iránti végrehajtási ügyében 1893. évi december 6-án megtartott árverés törvényes idő alatt szabályszerűen beadott utóajánlat folytán az 1881. évi LX. t. cz. 187. §. értelmében hatályon kívül helyezése mellett végrehajtatonak fent részletezett követelésének, valamint a csatlakozott hitelezők követeléseinek kielégítése végett, ezen kir. törvényszék területehez tartozó, Sz.-Udvarhely város 850. sz. tjkvben A. 1. rd. sz. 947 a/1 hrsz. alatt foglalt ingatlan, melynek összes becseréltéke 1840 frt, 2600 frt kiküldési árban, az özv. Fancsali Gáspárné javára B. 22. al. egyenlő részbeni haszonélvezeti jog fenntartása nélkül 1894. évi Február hó 1-én délelőtt 8 órakor alólírt kir. törvényszék tjkvi irodájában megtarandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek el fognak adni.

A venni szándékozók a becárnak 100/0-át készpénzben, vagy óvateképes papirban kötelesek a kiküldött kezéhez letenni.

Az árverezési további feltételek a hivatalos órák alatt ezen kir. telekkönyvi hatóságnál megtekinthetők.

A kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Sz.-Udvarhelyt, 1893. évi december hó 16-án.

Dr. VOITH GERŐ,
kir. törvényszéki egyesbíró.

Egger József

antikvárius és régiség gyűjtő

Párizsból (20. rue Chauchat)

jelelőleg Kolozsvártt időzik.

Megvételre keres régi antik műtárgyakat, úgy mint:

régi arany és ezüst tárgyakat, poharakat, kancsókat, tálakat, tárcákat, órákat, gyűrűket, bijoukat, bronz-tárgyakat, gyertyatartókat, márvány- és elefántcsont tárgyakat, faharagványokat, vas- és aczélműveket, csintárgyakat, régi fegyvereket, zenehangszereket, miniatűr képeket, butor, gobelin, broderin, porcellán, majolika, email tárgyakat, régi pénzmeceket, medallionokat, kiadott dolgokat stb., egy szóval régi tárgyakat.

Lakása a Központi szállodában az 5. szám alatt van, a hol található 9-én és 10-én, délelőtt 11—12 óráig, délután 2—5 óráig.

Kirántra vidékre is elrándul nagyobb műtárgyak megbecsülése a esetleges megvételre végett.

18. (3—3)

A legkitünőbb ásványvizek anyaföldjének a székelyföldnek kincses terméke!

„RÉPÁTI“

legtisztább égvényes gyógy-savanyuvíz,

mely páratlanul szerencsés vegyi összetétele és rendkívül dús, főleg kőből szénasav tartalma folytán, ritkítja pártját a kontinensen.

Első rangú gyógyital

különösen emésztési és vizeletli nehézségeknél, vese és gyomorbetegségeknél, gyuladással, hólyag és kövezvényes bántalmaknál; mely betegségek ellen a „Répáti“ ásványvíz használata megbeszélhetetlen értékű s a legmesszebb menő figyelemre méltó.

Legfelségesebb izdi, legegészségesebb borvíz,

mely tekintetben is a „Répáti“ ásványvíz mellett, a forgalomban levő ásványvizek legtöbbjével határozottan elitörpülnek.

A „Répáti“ ásványvizet mint ritka természeti kincsét tehát, úgy is mint a helyszereztet betegségek ellen legkellemesebb, leghatásosabb s egyensúlyos legelőször gyógyító szert, úgy is mint páratlan élvezeti italt (igen jeles orvosi bizonylatok), valamint a gyakorlatból merített magántapasztalatok alapján minden egészségtudatos elfogulatlan lóvák rendszeres használatára a legmegelőbb — lelkiismerettel ajánlhatom.

Mindig friss töltésben kapható Kolozsvártt: Misselbacher, Herczeg Albert, Könyv és Hirschfeld Sándor uraknál, a gyógyszer-tárakban és minden nevezetesebb vendéglőben.

Kiváló tisztító

a „Répáti“ gyógyforrás kezelője:

GYÖRGY JÓZSEF,
Közd.-Vásárhelyt (Háromszékmegye.)

5. (4—46)

Elfogad pénzbetéteket
legelőnyösebb feltételek mellett

AZ ERDÉLYRÉSZI
MAGYAR JELZÁLOGHITELBANK
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Kolozsvártt, Jókai-utca (Belszén-utca) 3. sz.

Befizetett alaptőke 800,000 korona.

Legbiztosabb tőkebefektetés!

Az Erdélyrészi Magyar Jelzáloghitelbank
Részvénytársaság

5% -os és 4 1/2 % -os záloglevelei, valamint

4 1/2 % -os községi kötelező napi árfolyamon

az intézet pénztáránál Jókai-utca (Belszén-utca) 3. sz.
alatt, földszint és FOLLY VICTOR-nál (főter) kaphatók.

Ezen tőzsdéileg jegyzett záloglevelek az állami igazgatás minden ágazatában, valamint katonai házasságoknál óvadékképeseknek nyilvánítottak és bekebelezett jelzálogkövetelésekkel kötszeres értéken felül fedezve vannak. — A záloglevelek biztosítására szolgál ezen felül az e célra külön kezelt 400,000 korona biztosítási alap, az intézeti alaptőke és egyéb tartalékok.

Kolozsvártt, 1893. december hó.

17. (3—x)

Az igazgatóság.

Tőzsdén kölcsonos. — Részvényesei nincsenek.

Az összes nyereség a biztosítottak javára esik.

A legnagyobb és legbiztosabb
pénzügyi intézet a világon.

Biztosítási alapja

907 millió

frank.

THE MUTUAL
NEW-YORKI ÉLETBIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG
ALAPÍTOTT 1843.
Biztosít
emberéletet
legelőnyösebb és legelőnyösebb
módozatok szerint.
Prospektusokkal és tőzsdetesebb felvilágosítással szolgál az
Erdélyrészi igazgatóság,
Kolozsvártt, Belhíd-utca 16. sz. alatt.

8. (3—x)

!!!Legelőcsőbb bevásárlási forrás!!!

GÁMENTZY JÁNOS utóda,
IZAY ÁRPÁDNÁL.

Egy teljes ruhára mosó barchet	2 frt.	1 méter tiroli loden 100 cm. széles	48 kr.
„ „ „ Valeri Flanel	2 frt 40 kr.	1 „ „ „ 125 cm. „	75 kr.
„ „ „ „ legelőnyösebb 2 frt 80 kr.		1 „ „ „ tiszta gyapjú Casan 100 cm. széles	80 kr.
„ „ „ Divat szövet	2 frt 40 kr.	1 „ „ „ Cheviot 125 cm. széles 1 frt 10 kr.	
„ „ „ „ tiszta gyapjú	3 frt.	1 „ „ „ valódi angol „ 140 cm. „ 1 forint 50	
„ „ „ „ Cheviot	5 frt.	król 2 frtig.	

Szines mosó barchetok 30—35 krig.

— Muff, Sapka és gallér 4 forint 80 krajczár. —

Maradékot föltűnő olcsó áron.

1192 (10—10)

Eladó széna.

Nagy mennyiségű

széna és sarju

eladó.

Értekezhetni lehet az „Ellenzék“
kiadóhivatalában.

42. (1—8)

Legújabb Sport

SKI (Hócipő)

eredeti, legjobb minőségben

gyakorlathoz való utasítással

kaphatók

TAUFFER FERENCZ UTÓDÁNÁL,

Kolozsvártt, belközép-utca 6. sz.

20. (3—x)